

VVIK Nieuws

Nummer 32

Copyright © 2020 VVIK Nieuws

Oktober 2020
halfjaarlijkse uitgave

Van het bestuur

Beste leden,

Deze nieuwe tijden vragen om nieuwe oplossingen. Op vrijdag 18 september 2020 vond, naar mijn weten, de eerste digitale ledenvergadering ooit plaats. Voor sommigen een kans om er juist wél bij te zijn, voor anderen een reden om een keer over te slaan. Tijdens de vergadering trad Anna Ślącza af als algemeen bestuurslid en verliet ik het bestuur als voorzitter en secretaris. Lucas den Boer, u wel bekend als penningmeester, is de nieuwe voorzitter. Neilabh Sinha is secretaris, Arinde Jonker penningmeester en Lennart Bes algemeen bestuurslid. Nieuwe bestuursleden en wellicht nieuwe namen; hieronder stellen zij zich aan u voor.

Hartelijke groet,
Sanne Dokter-Mersch

Ik ben Neilabh Sinha en ik ben sinds september 2018 promovendus bij het Instituut voor Geschiedenis van Universiteit Leiden. Ik werk aan een proefschrift over de visuele en intellectuele cultuur van Euraziatische keizerlijke hoven in de vroegmoderne periode—met

name, de hoven van de Mogol keizer Jahangir en zijn tijdgenoot, de Habsburgse keizer Rudolf II. Ik probeer een gedeelde Euraziatische cultuur te bewijzen door het bestuderen van de manier waarop keizerlijke hoven zich bezighielden met de wetenschap en de natuur, vooral aan de

hand van de overvloed aan visuele bronnen.

Ik ben in 2014 naar Nederland gekomen met een beurs van het Cosmopolis programma van het Insti-

tuut voor Geschiedenis. Na afronding van dat programma, kreeg ik een beurs van de Universiteit Leiden om door te gaan met een Research Master Geschiedenis. In 2017 studeerde ik af met een scriptie over de studie van de natuur in de late Renaissance aan de hand van afbeeldingen gemaakt door Anselmus Boëtius de Boodt, een Brugse lijfarts van Rudolf II.

Mijn naam is Arinde Jonker. In 2018 rondde ik met veel plezier de Research Master Asian Studies af in Leiden, onder begeleiding van professor Peter Bisschop. Mijn academische interesse gaat uit naar de geschiedenis van yoga, Indiase filosofie en religiewetenschappen in de brede zin. Wellicht leidt mijn liefde voor wetenschap in

de toekomst nog tot een promotietraject, maar voor nu werk ik met veel plezier als kok op filmsets, en ben ik daarnaast bezig met het ontwikkelen van een radio-programma over klassieke muziek voor jonge mensen. In mijn vrije tijd reis ik graag naar verre oorden, en dan wel het liefst natuurlijk naar India. Ik zet mij graag in voor de VVIK als penningmeester: op deze manier blijf ik verbonden met een vakgebied dat mij blijft fascineren.

Mijn naam is Lennart Bes en ik ben verbonden aan Leidens Instituut voor Geschiedenis, waar ik doceer en publiceer over Indiase geschiedenis, Europese expansie en het gebruik van VOC-archieven voor onderzoek naar Aziatische geschiedenis. In de jaren '90, toen naast de VVIK het Instituut Kern zelf nog

bestond, heb ik daar met veel plezier gestudeerd. Vervolgens ben ik werkzaam geweest op het Nationaal Archief, waar ik onder meer VOC-archieven in Chennai, Londen en Nederland zelf in kaart bracht. In deze periode heb ik ook, met Jos Gommans en Gijs Kruijtzter, drie archiefgidsen samengesteld over VOC- en andere Nederlandse bronnen betreffende India en Sri Lanka: *Dutch Sources on South Asia, c. 1600-1825*. In 2011 werd ik promovendus aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Het daaruit voortkomende proefschrift, verdedigd in 2018, behandelt machtsverhoudingen en koningschap onder de opvolgers van het Zuid-Indiase Vijayanagara, bijvoorbeeld de Nayaka-staten Madurai, Tanjavur en Ikkeri. Deze studie zal volgend jaar verschijnen met de titel *The Heirs of Vijayanagara. Court Politics in Early-Modern South India*.

Tagore visits the Netherlands, 19 September – 2 October 1920

Bhaswati Bhattacharya

Rabindranath Tagore (1861-1941) the poet, philosopher, social reformer, educator, political thinker, and writer had founded a school at Santiniketan in 1901. A university was founded there in 1918. Spreading his educational ideas in the West and raising funds for this university were the main reasons behind Tagore's travels to Europe and the US in 1920-21.

While in London, on 26 June 1920, Tagore gave a long interview to Mr. I. Brants, the London correspondent of *Algemeen Handelsblad (AH)* detailing his ideas on education and nationalism. Thanks to Frederik van Eeden's translations of Tagore's *Gitanjali* and other works, the Dutch readership was familiar with the name of Tagore. In view of issues related to Dutch Indonesia, Brants asked Tagore if he would be willing to unfold his ideas in front of a Dutch audience, and the latter agreed to it. Brant's report published in *AH* aroused interest in the Netherlands. The Dutch chapter of the Theosophical Society and the Vrije Gemeente Church, both in Amsterdam, sent an invitation to Tagore via Mr. Brants.

Tagore arrived on 19th September 1920 and left on 2nd October for Paris via Antwerp and Brussels. C.E. van Eeghen and Mary van Eeghen-Boissevain offered their hospitality to Tagore and his entourage, and a car was arranged for them to travel through the country.

From 23rd September to 1st October, barring the 26th which was a Sunday, Tagore gave a lecture every day: in Amsterdam, Leiden, Utrecht, Amersfoort, The Hague, and Rotterdam. His lecture in Leiden was scheduled on Saturday, 25th September when he spoke on "My ideals of Education" in the large auditorium of the university. Among those present were Robertus Johan jhr. Ir. Boddaert, the Secretary of Curators of the university, Prof. Reinder Pieters van Calcar, Prof. Christiaan Snouck Hurgronje, the Rector, the Secretary of the Senate, and many other professors. Tagore was welcomed and introduced by Prof. Dr. J Ph Vo-

gel. Before he began his speech, Tagore referred to the longstanding interest of the Netherlands in India. Initially related to trade, this interest later expressed itself in other areas. He mentioned Hendrik Kern, the first professor of Sanskrit in the Netherlands.

In between the official speeches Tagore also gave interviews and met acquaintances including Frederik van Eeden. Van Eeden was a bit flabbergasted at the lavish arrangements made for Tagore's stay, public engagements, and local transport.

There was a great enthusiasm for Tagore's speeches. Although the tickets cost one Dutch guilder (a lot of money in those days), tickets were sold out everywhere he spoke, and many had to go back disappointed. Tagore's appearance and dress attracted much attention. While some thought that he looked like Tennyson, others found his hands "like those of an image of the Buddha." His dress appeared remarkable to many, as is apparent from the newspaper reports: "with his high hat on he looks like a rabbi," or a Russian pope, and even St Nicolas.

Although Tagore was welcomed by the liberal Protestants and Theosophists, conservative Protestants and Roman Catholics were full of criticism. These Protestants were afraid that people were more interested in the wise man from the East than in the Church. The Roman Catholics refused to facilitate Tagore's trip to the Netherlands. These sections also criticised his message as containing nothing new: "the prophet from India has, according to us, not said anything that had not already been said by the prophet from Nazareth centuries earlier."

Tagore was, however, positive about his trip. He thanked the organising committee for the warmth and kindness shown to him in the Netherlands: "My visit to Holland has been one of the happiest events of my travels in the West and I shall never forget all that you have done to make it so, in such a short time and such a perfect manner." Both the organizers and Tagore had discussed a possible second trip of Tagore in the Spring of 1921. That trip, however, never took place.

Een Sakyapa Lama in het Rijksmuseum

Jeanet Snijders & Peter Verhagen

Afb. 1. Portret van Dpal ldan tshul khrim. Tibet, brons, hoogte 19 cm.; breedte 14 cm.; diepte 12,5 cm. Rijksmuseum, AK-MAK-1510, bruikleen KVVAK.

Afb. 2. Idem, achteraanzicht.

Een recente (tijdelijke, tot april 2021) toevoeging aan de weinige Tibetica in de opstelling van het Azië Paviljoen in het Rijksmuseum te Amsterdam is een bronzen portret van een Tibetaanse Lama (AK-MAK-1510; zie afbeelding 1 en 2).

Het 19-cm hoge gegoten bronzen beeld dateert mogelijk uit de zestiende eeuw. De Lama zit in *vajrāsana* houding op een kussen bovenop een enkelvoudige lotustroon, zijn gewaad uitbundig over het kussen gedrapeerd (hiermee een tweede laag van lotusbladeren suggererend?). De randen van het monnikskleed zijn gegraveerd met verfijnde florale motieven. Het onderkleed wordt kruislings gebonden door een hoog gedragen sjerp. Ook deze heeft florale randen, en volgens een geometrisch patroon is er ingelegd met koper. De plooi van het monnikskleed is pasteus te noemen, waarbij het opvalt dat de opening van de linkermouw een samengeplakt karakter heeft. Let ook op de schouderlijn, die voortvloeit vanuit een hoge nek, waarlangs het dubbele kleed elegant naar beneden valt; bij de rechter elleboog bolt het kleed enigszins op, alsof de Lama zojuist zijn rechterhand in de onderwijshouding heeft opgeheven om zijn leerlingen toe te spreken (*vitarkamudrā*). In zijn linkerhand, die in meditatieve stand rust (*dhyānamudrā*) - op zijn overigens vrij grote linkervoet - heeft mogelijk een boek gelegen. Beide handen zijn gemarkeerd met het *vajra*-symbool.

De zestien lotusbladeren van de troon zijn langgerekt van vorm met een geprononceerde punt naar beneden gericht. Onderaan de driehoekige troon vormt een rij parels de basis. Op de achterkant van het kussen is een inscriptie gegraveerd, en de rugzijde van het kleed is voorzien van zeven summiere plooi-lijnen, die een weldadig uiterlijk suggereren. Het bolvormige gezicht is omringd door kortgeschoren haar met inhammen. Rode pigmentresten bij de ogen en de mond herinneren aan een (nu vergane) heldere inkleuring. Het serene, ooit vergulde gelaat, staat in fel contrast met de uitdrukking van de wijd opengesperde, zilver-ingelegde ogen: de toernige blik dwingt tot aandacht.

De inscriptie op de achterzijde van de troon 'Eer aan Dpal ldan tshul khrim pa' geeft, zoals gebruikelijk, de naam van de afgebeelde figuur: Dpal ldan tshul khrim (pa) (1333-1399). Hij was één van de meesters in de transmissie van de *Lam 'bras* ('Pad en resultaat') doctrine binnen de *Sakyapa* school van Tibetaans boeddhisme, specifiek in de traditie van het fameuze klooster Ngor in de provincie Gtsang in zuidwestelijk centraal Tibet. De stilistische kenmerken lijken het beeldje te plaatsen in de 16de of 17de eeuw in Gtsang of het aangrenzende grensgebied met noordelijk Nepal.

In Tibet bestond een traditie van de vervaardiging van sets van portretten, zowel in schildering als in sculptuur, van opeenvolgende meesters binnen een specifieke lijn van transmissie. Deze gewoonte bestond zeker niet alleen in de *Sakyapa* school, maar is daar wel bijzonder sterk ontwikkeld. Dit soort groepen van portretten van een traditie werd vaak gedoneerd door vermogende volgelingen van deze school of vervaardigd in opdracht van het klooster zelf, als het hiertoe de middelen bezat, en opgenomen in de zaal van heiligen (*lha khang*) in het desbetreffende klooster. Een dergelijk portret kan dus zijn voortgekomen uit individuele of communale devotie. Het is sowieso zeer moeilijk om deze twee te (onder)scheiden in traditioneel Tibet.

In elk geval geeft dit schijnbaar onbeduidende beeldje zicht op allerlei aspecten van de religieuze belevingswereld in Tibet en vormt dus een zeer welkome en waardevolle aanvulling op de Tibetaanse kunst aangeboden in het Rijksmuseum.

De *mahāvihāras* in Bihar reisverslag februari 2020

Lucas den Boer

De staat Bihar in het oosten van India wordt tegenwoordig veelal geassocieerd met de grote sociaaleconomische uitdagingen waar de regio mee te maken heeft. Volgens de laatste 'Census of India' lag de geletterdheid er in 2011 nog steeds onder de 64%. Dit staat in schril contrast met het imago dat Bihar een millennium eerder had. Studenten uit India en andere gebieden in Azië trokken destijds naar Bihar voor onderwijs in prestigieuze boeddhistische instituten, bekend als '*mahāvihāras*' (grote kloosters). De naam van de staat Bihar verwijst nog steeds naar deze *vihāras*. De historische reisverslagen van Chinese reizigers vermelden dat er duizenden studenten studeerden in onder andere Nālandā, Vikramaśīla, en Uddandapura. De eerste *mahāvihāras* werden gebouwd in de tweede helft van het eerste millennium CE en ze beleefden een bloeiperiode tijdens de Pāla dynastie. Hun geschiedenis lijkt tot een abrupt einde te zijn gekomen in de vroege 13de eeuw. Hoewel er tegenwoordig enkel nog ruïnes te vinden zijn van de *mahāvihāras*, spreekt de omvang van de archeologische sites nog steeds tot de verbeelding.

Afb. 2: Tempel no. 3, Nālandā

In februari jongstleden heb ik een aantal van deze plaatsen bezocht. Mijn reis begon in Patna, vanwaar ik per trein Kahalgaon kon bereiken. Niet ver van deze kleine plaats aan de Ganges vlakbij de grens met West-Bengalen, bevinden zich de indrukwekkende ruïnes van een boeddhistisch kloostercomplex. De meeste onderzoekers gaan ervan uit dat dit de locatie is van de befaamde *mahāvihāra* die in de literatuur bekend staat als 'Vikramaśīla', een belangrijk centrum voor de ontwikkeling van tantrisch boeddhisme. De omvang van het opgegraven complex spreekt tot de verbeelding. De zijden van de bakstenen muren van het vierkante klooster bedragen elk meer dan 300 meter. De muren worden gevormd door 208 naast elkaar gelegen cellen. Het klooster is gebouwd rond een grote vierzijdige *stūpa* (afbeelding 1) waarin ooit vier kolossale

Afb. 1: *Stūpa* in Vikramaśīla

boeddhabeelden stonden.

Een deel van de reliëfs rondom de *stūpa* zijn nog intact en tonen naast scènes uit het leven van de Boedha ook afbeeldingen die

meer bekend zijn uit de hindoeïstische tradities. Ook het sitemuseum, waar een groot aantal beelden staan die ter plaatse gevonden zijn, bevat een combinatie van boeddhistische sculpturen en beelden die verwijzen naar de hindoeïstische mythologie.

Vanuit Kahalgaon heb ik mijn reis verdergezet naar Nālandā. In tegenstelling tot de verlaten ruïnes van Vikramaśīla is Nālandā een toeristische trekpleister. Hoewel slechts tien procent van de oorspronkelijke oppervlakte van de site is opgegraven, is het domein groot genoeg om er een dagdeel rond te lopen.

Van de immense tempels en torens waar reizigers als Xuanzang en Yijing over schreven is weinig over (afbeelding 2), en het is helaas niet altijd duidelijk welke delen van de ruïnes gereconstrueerd zijn. Het is echter overduidelijk dat Nālandā een instituut van enorme omvang was. Desondanks krijgt Nālandā weinig aandacht van historici en archeologen. Hetzelfde geldt voor de ruïnes in Telhāra (afbeelding 3), 40 km ten westen van Nālandā. De gebouwen van dit klooster tonen een sterke gelijkenis met de kloosters in Nālandā en bevatten nog steeds meerdere verdiepingen.

De overeenkomsten tussen de verschillende kloosterruïnes in Bihar suggereren dat deze instituten niet op zich stonden. Talloze filosofen, waaronder Dharmakīrti en Śāntarakṣita, worden geassocieerd met deze kloosters en het is aannemelijk dat de *mahāvihāras* een cruciale rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van de Indiase scholastieke filosofie. Ik hoop in de nabije toekomst te kunnen onderzoeken in hoeverre deze hypothese geldig is. Hoe dan ook, de ruïnes van de *mahāvihāras* getuigen van een fascinerende episode in de culturele geschiedenis van Bihar.

Afb. 3: Telhāra

Boekaankondiging

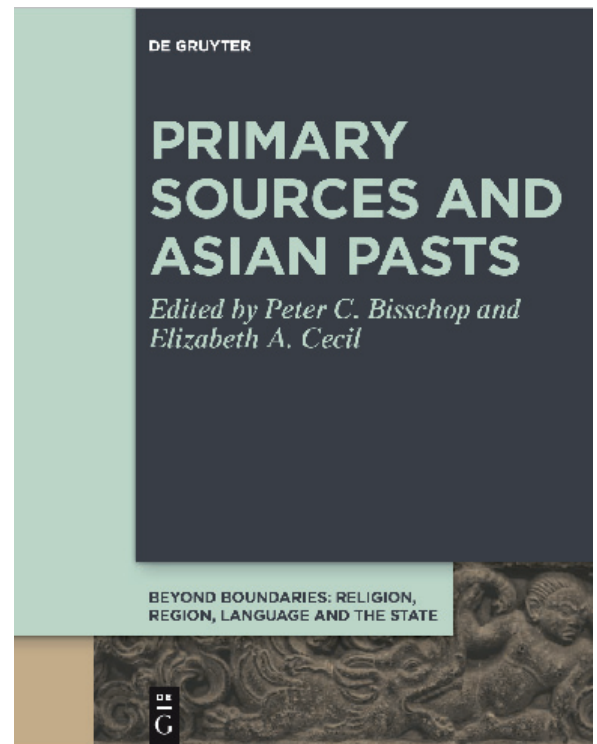
Peter C. Bisschop & Elizabeth A. Cecil, *Primary Sources and Asian Pasts*. Berlin: De Gruyter, 2020

Stenen inscripties, manuscripten, monumenten, sculpturen, keramische fragmenten: dit zijn slechts enkele voorbeelden van de diverse bronnen voor de studie van premodern Azië. Hoe kunnen we nieuwe richtingen inslaan op basis van deze historische overblijfselen van koninkrijken en samenlevingen uit het verre verleden? Ter beantwoording van deze vraag verenigt dit boek perspectieven van vooraanstaande en opkomende wetenschappers op het gebied van de archeologie, kunstgeschiedenis, filologie en cultuurgeschiedenis. Doel is een hernieuwd onderzoek naar de primaire historische bronnen, om zodoende te reflecteren over de vragen die gesteld kunnen worden aan deze bronnen, het licht dat ze werpen op de diverse verledens van Zuid- en Zuidoost-Azië, alsmede de grenzen van het onderzoek.

De bundel draagt bij aan het onderzoeksinitiatief *Asia Beyond Boundaries: Politics, Region, Language, and the State*, een gezamenlijk project gefinancierd door de European Research Council (ERC) van 2014 tot 2020, waarbij de Universiteit Leiden een van de partners was. Een van de kerndoelen van het ERC-project was een heroverweging van het gevestigde wetenschappelijke discours omtrent de premoderne sociale en politieke netwerken in het vroege Zuid-Azië. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de complexe culturele en economische connectiviteit die de ontwikkeling van herkenbaar transregionale patronen in Azië ondersteunden, met name patronen die algemeen als 'klassiek' worden beschouwd. Verankerd in "Gupta-periode" Zuid-Azië – een opmerkelijk productieve periode van culturele en politieke verandering die zich uitstreckte van de vierde tot zesde eeuw CE – situeert *Primary Sources and Asian Pasts* de innovaties van deze eeuwen binnen het bredere Zuid- en Zuidoost-Aziatische ecumeen door de integratie van archeologisch, epigrafisch, kunsthistorisch en filologisch onderzoek.

De onderhavige bundel, die voortkomt uit de in de zomer van 2018 in Leiden georganiseerde conferentie, omvat de volgende bijdragen: James L. Fitzgerald, "Why So Many Other Voices in the 'Brahmin' *Mahābhārata*?" ; Peter C. Bisschop, "After the *Mahābhārata*: On the Portrayal of Vyāsa in the *Skandapurāṇa*"; Laxshmi Rose Greaves, "The 'Best Abode of Virtue': *Sattra* Represented on a Gupta Frieze from Gaṛhwā, Uttar Pradesh"; Hans T. Bakker, "The *Skandapurāṇa* and Bāṇa's *Harṣacarita*"; Max Deeg, "Describing the Own Other: Chinese Buddhist Travelogues Between Literary Tropes and Educational Narratives"; Emmanuel Francis, "Imperial Languages and Public Writing in Tamil South India: A Bird's-Eye View in the Very Longue Durée"; Miriam T. Stark, "Landscapes, Linkages, and Luminescence: First-Millennium CE Environmental and Social Change in Mainland Southeast Asia"; Janice Stargardt, "Sri Ksetra, 3rd Century BCE to 6th Century CE: Indianization, Synergies, Creation"; Csaba Dezső, "The Meaning of the Word *ārya* in Two Gupta-Period Inscriptions"; Bryan J. Cuevas, "Four Syllables for Slaying and Repelling: A Tibetan Vajrabhairava Practice from Recently Recovered Manuscripts of the 'Lost' Book of Rwa (*Rwa pod*)"; Amy Paris Langenberg, "Love, Unknowing, and Female Filth: The Buddhist Discourse of Birth as a Vector of Social Change for Monastic Women in Premodern South Asia"; Elizabeth A. Cecil, "A Natural Wonder: From Liṅga Mountain to 'Prosperous Lord' at Vat Phu".

Het boek verschijnt op 9 november 2020, zowel in gebonden uitgave als digitaal in Open Access, bij De Gruyter: <https://www.degruyter.com/view/title/569054>.

JAYASTAMBHA

Victor van Bijlert

Al meer dan een half jaar is de wereld in de greep van het coronavirus. Ook Nederland, ook de academische wereld. Waar vroeger colleges, vergaderingen, meetings en overlegjes (van soms niet meer dan een half uur) allemaal fysiek op locatie plaatsvonden, moest sinds half maart opeens alles digitaal gedaan worden. Geen lange reistijden meer, alleen maar 'zoomen' en je bereikte zo het publiek ook wel. De vele sterfgevallen door corona zijn tragisch en de lock-downs zullen ongetwijfeld zware economische gevolgen hebben. Velen klagen over het gebrek aan fysiek contact in deze tijden. Sommigen betreuren doden

in hun directe omgeving vanwege de pandemie.

Landen als bijvoorbeeld India zijn vermoedelijk veel zwaarder getroffen door corona dan de meeste Europese landen, waar nog bij komt dat een sociaal vangnet voor de Indiase onderklassen totaal ontbreekt. Dit geldt evenzeer voor de Zuidaziatische buurlanden. De onderklassen worden het hardst getroffen en veel van hun leed blijft onzichtbaar. Intussen treft de Indiase overheid voorbereidingen voor de bouw van een tempel in Ayodhya.

Enige lichtpuntjes zijn er ook trouwens: minder vliegreizen, minder forenzenverkeer, daardoor minder verspilling van energie voor overbodige persoonlijke verplaatsing, meer tijd voor bewegen en persoonlijke reflectie. We moesten er maar het beste van maken.

DE VVIK IN HET KORT

Activiteiten

Leden van de VVIK ontvangen ongeveer 5x per jaar een uitnodiging voor het bijwonen van lezingen, boekpresentaties of videovertoningen met aansluitend een borrel. De VVIK is verbonden aan de India en Tibet studies binnen de opleiding South and Southeast Asian Studies van de Universiteit Leiden, gehuisvest in Matthias de Vrieshof 3, alwaar ook vaak de bijeenkomsten plaatsvinden. Voor komende VVIK activiteiten, zie de website van de Vereniging op <http://www.instituutkern.nl>

Nieuwsbrief

Leden ontvangen 2x per jaar de *VVIK Nieuwsbrief* met nieuws over VVIK activiteiten, publicaties en overige wetenswaardigheden zoals reisverslagen en tentoonstellingen.

Collecties

De Vereniging heeft boeken, tijdschriften, handschriften en fotoverzamelingen bijeengebracht op haar gebied. Deze zijn in bruikleen bij de UB raadpleegbaar. Veel van de foto's zijn doorzoekbaar via de digitale speciale collecties (UB website) op disc.leidenuniv.nl. Digitale reproducties kunnen worden besteld via de UB. Voor gebruik in publicaties is schriftelijke toestemming van de Vereniging vereist.

Fonds De Cock

Studenten en onderzoekers die een studiereis of andere wetenschappelijke activiteit willen ondernemen kunnen hiervoor een beurs aanvragen uit het Fonds De Cock. Achteraf wordt een kort verslag verlangd voor de VVIK Nieuwsbrief. Ga voor de voorwaarden en de procedure naar de website van de Vereniging.

Lid worden?

Aanmelden kan middels een e-mail naar de secretaris, Neilabh Sinha (secr. vvik@gmail.com). De contributie (€ 25,- per lopend kalenderjaar) kunt u overmaken naar NL84ABNA0451784308 ten name van Vereniging Vrienden van het Instituut Kern (te Amsterdam).

Redactie: A.A. Ślaczka, P.C. Bisschop
(anna.slaczka@ziggo.nl)

Lay-out: A.A.E. van der Geer
(geeraae@gmail.com)

VVIK Nieuws is een halfjaarlijkse gratis uitgave voor en door Vrienden van het Instituut Kern.